

Glossari

Català / Castellà

A cura de Verorika Leimgruber, 1977

Mestre Robert: Llibre del Coch
Clàssics Curial

Glossari

En la tria del present glossari ens hem guiat per l'afany d'explicar els termes que ofereixen alguna dificultat. També hem recollit aquells mots que, per qualche motiu (arcaisme, primer esment, dialectalisme remarcable, etc.), podien ésser d'interès en l'estudi diacrònic del lèxic català.

Indiquem, sempre que n'hi ha, la correspondència castellana, tret de la traducció contemporània (Toledo, 1525). Amb això esperem prestar un servei a l'estudi contrastiu dels vocabularis català i castellà.

- afiladora* s. f. 'esmoladora' f. 4v; cast.: *aguzadera* f. 6v (cf. *esmoladora*).
afollar v. tr. 'malmetre una cosa, inutilitzant-la'.
afolla 3 pres. ind. f. 19v; cast.: *daña* 3 pres. ind. f. 26v.
agalura, salsa 'salsa de ametlles, blanc d'ou i espècies' f. 28; cast.: *salsa agalura* f. 40, vegeu nota al cap. 117.
agràs s. m. 'suc aspre que es treu de raïms verds i l'empren per amaniment' f. 19; cast.: *agraz* f. 25v (cf. *berjús*).
aigua-ros s. f. 'aigua de roses destil·lades' *aygua-ros* f. 9v; cast.: *agua rosada* f. 14.
aixatar v. tr. 'dissoldre una cosa sòlida, separant-ne les partícules i reduint-les a un líquid més o menys clar' a) *axetaràs* 2 fut. ind. f. 38, b) *exetar* (pron.)*has* 2 fut. ind. f. 14; cast.: a) *desatar* inf. f. 53v, b) *destemplantar* inf. f. 20.
alambic s. m. 'alambí, aparell que serveix a la destil·lació' *alembich* f. 33v; cast.: *alambique* f. 34.
alaró s. m. 'ala plomada' f. 3; cast.: *alón* f. 5.
albar, magrana 'varietat de magranes que tenen els grans més blanquinosos que les altres' f. *magranes albars* 26v; cast.: *granadas albares* f. 38.
alcaravia s. f. 'planta de la família de les umbel·líferes (*Carum carvi* L.)' f. 18; cast.: *alcaravea* f. 24v.
alidem s. m. 'menjar de cebes, espècies i ous' f. 23v; cast.: *alideme* f. 31, vegeu nota al cap. 94.
almadroc s. m. 'salsa d'oli, alls i formatge' *almadroch* f. 16; cast.: *almodrote que es capiroxada* f. 22, vegeu nota al cap. 152.

- almanco* adv. 'almenys, com a mínima cosa' f. 9; cast.: *a lo menos* f. 13 (cf. *almenys*).
- almosta* s. f. 'quantitat que cap dins les dues mans unides de costat' f. 31; cast.: *almuestra* f. 43v.
- amigable* adj. 'fàcil a treballar' f. 4v; cast.: *amigable* f. 6v.
- àneda* s. f. 'animal de ploma aquàtic de l'orde de les palmípedes' f. 3; cast.: *ánade* f. 5.
- aparell* s. m. 'acte d'aparellar' f. 49.
- apartament* s. m. 'habitació' f. 7v; cast.: *apartamento que se dize en España recámara* f. 10.
- avena* s. f. 'civada, planta graminàcia (*Avena sativa* L.)' f. 28v; cast.: *avena* f. 41.
- avinent* adj. 'preparat' *avinant* f. 20; cast.: *aparejado* f. 27.
- baldament* adv. 'fins i tot' f. 33.
- barb* s. m. 'peix de la família dels ciprínids (*Barbus fluviatilis* Cuv.)' f. 42; cast.: *barbo* f. 58.
- bastarda camelina* s. f. 'salsa de ametlles, pa, suc de magranes, brou i fetges de gallines' *bastarda camalina* f. 36v; cast.: *bastarda camelina* f. 52.
- berjús* s. m. 'suc àcid de raïms no madurs' *berius* f. 38v; cast.: vegeu nota al cap. 159.
- besanca* s. f. 'anca' *besanques* f. 3; cast.: *caderas* f. 5.
- bisol* s. m. 'peix de la família dels escòmbrids (*Scomber colias* L.)' f. 57; cast.: *bisoles* f. 72.
- biza*, salsa 'salsa a base de ametlles' f. 25v; cast.: *salsa biza* f. 37.
- blanc* s. m. 'la part blanca i menys consistent de l'interior d'un ou' f. 17v; cast.: *claras* f. 24.
- braç* s. m. 'cada una de les cames anteriors d'un quadrúpede' *bras* f. 2v; cast.: *braçuelo o murezillo* f. 4.
- broet* s. m. 'diminutiu de brou' f. 21; cast.: *broete* f. 28.
- brofolins* s. m. 'formatge de brúfol' f. 32; cast.: *bruçalino* f. 45, vegeu nota al cap. 133.
- bru*, salsa bruna 'salsa de color bru' f. 27v; cast.: *salsa bruna* f. 40.
- bruscat* s. m. 'potatge de ous, melses i fetges' f. 25v; cast.: *bruscate* f. 36v, vegeu nota al cap. 104.
- burell* adj. 'de color fosc, com de cendra' f. 40v; cast.: *pardillo* f. 56v.
- búrnia* s. f. 'vas de terrissa, de forma ordinàriament cilíndrica' f. 30; cast.: *aljafana o alburnia o plato hondo* f. 43, vegeu nota al cap. 126.
- busac* s. m. 'guisat de carn que es fa bullir dins una salsa de brou, ametlles i espècies' f. 37v; cast.: *busaque* f. 53, vegeu nota al cap. 155.
- busqueta* s. f. significació incerta, f. 43; cast.: vegeu nota al cap. 178.
- camelina*, *bastarda*, vegeu: *bastarda camelina*.
- camelina*, salsa ~ 'salsa de suc de magranes, pa, vinagre i espècies' *salsa camellina* f. 26v; cast.: *salsa camellina* f. 38.
- canonada* s. f. 'salsa de vinagre ametlles, pa i espècies' f. 11; cast.: *cañonada* f. 16v.
- cap d'all* s. m. 'cabeça d'all' *caps de alls* f. 16; cast.: *cabeças de ajos* f. 22.
- capirotada* s. f. 'menjar damunt del qual es vessa la salsa que el cobrirà' *capirotades* f. 36v; cast.: *capirotadas* f. 52v.
- capolar* v. tr. 'tallar a trossets' a) f. 35, b) *capolaràs* 2 fut. ind. f. 1, c) *capolades*

- p. p. f. 18; cast.: a) *picar* inf. f. 48, b) *cortar* inf. f. 3v, c) *desmenuzadas* p. p. f. 63v.
- capoll* s. m. 'tija que uneix el fruit a la branca' f. 25; cast.: *peçón* f. 36.
- carabassonat* s. m. 'guisat fet amb carabassons' f. 14v; cast.: *calabacinate que es simiente de calabazas* f. 20v.
- cascavall* s. m. 'qualitat de formatge' f. 32; cast.: *cascavallo* f. 45, vegeu nota al cap. 133.
- casqueta* s. f. 'panellet de pasta farcida de confitura' a) *casquetes* f. 32v, b) *cosquetes* f. 34v; cast.: a) *rosquillas de fruta que llaman casquetas en Valencia y Barcelona* f. 45v, b) *tortillas* f. 48, vegeu nota al cap. 135.
- català,-ana* adj. f. 49.
- cebollada* s. f. 'guisat fet principalment amb ceba' f. 17; cast.: *potage de... cebollas que dizen cebollada* f. 23v.
- celiandrat* s. m. 'menjar feta a base de celiandre' a) *seliandrat* f. 13v, b) *solian-drat* f. 13v; cast.: a) *culantro* f. 19v, b) *celiandrate* f. 19.
- cendra viva* s. f. 'la cendra calenta, que encara té espurnes de caliu' *sendres vives* f. 16; cast.: *rescaldo* f. 22, vegeu: *caliu* al f. 30v.
- codonyat* s. m. 'menjar de codonys' f. 26; cast.: *membrillate que es potaje de membrillos* f. 37v, vegeu nota al cap. 107.
- condecant* adj. 'convenient, apropiat, axí com cal' *condesens* f. 4v; cast.: *con-venibles* f. 6v.
- coqueta* s. f. 'coca petita, massa de farina pastada i cuita amb oli o raïm de forma circular o ovalada aplanada, i a la qual solen afegir-se diversos ingredients' *coquetes* f. 34; cast.: *tortillas* f. 47v.
- corpenta* s. f. 'esquelet d'un animal especialment d'un ocell' f. 3; cast.: *corpanço* f. 5 (cf. *crepó*).
- credo* s. m. 'Credo (pregària)' f. 35; cast.: vegeu nota al cap. 130.
- crepó* s. m. 'l'os que forma l'extremitat inferior de l'espina' a) f. 3, b) f. 17v; cast.: a) *obispillo* f. 5, b) *corpanço* f. 24 (cf. *corpenta*).
- denejar* v. tr. 'netejar, purificar' a) f. 20, b) *deneja* imperat. f. 10; cast.: a) *limpiar* inf. f. 26v, b) *mondar* inf. f. 15v.
- déntol* s. m. 'peix de la família dels espàrids, de l'espècie *Dentex vulgaris*' f. 43v; cast.: *dentol* f. 59v, vegeu nota al cap. 183.
- desavuit* num. 'divuit' f. 40v; cast.: *diez y ocho* f. 56.
- destrempar* v. tr. 'dissoldre, fer perdre a un sòlid la seva consistència barrejant-lo amb un líquid' a) *destemprar* inf. f. 40v, b) *destemprars* 2 fut. ind. f. 9; cast.: a) *desatar* inf. f. 56v, b) *destemprar* inf. f. 13.
- durolló* s. m. 'porció dura o més compacta que la resta d'una matèria' a) f. 19v, b) *duroló* f. 196; cast.: a) *burujón* f. 26, b) *pedacillo* f. 26.
- efiladora* s. f. 'bocins molt menuts' *esfiladores* f. 53; cast.: *deshilado* f. 69.
- efilar* v. tr. 'fer bocins molt menuts' *effilaràs* 2 fut. ind. f. 52v; cast.: *deshilar* ind. f. 69.
- eixarch* 'cardamom (*Elettaria cardamomum*)' *nou d'exarch* f. 8v; cast.: *nuezes d'exarque que es granos de parayso* f. 12v, vegeu nota al cap. 27.
- emborrassament* s. m. 'acte d'emborraçar' f. 14v; cast.: *emborroçamiento* f. 20.
- emborrassar* v. tr. 'posar llard sobre volateries al moment de rostir-les' f. 14v; cast.: *emborroçar* inf. f. 20.
- emmetginar* v. tr. 'fer nociu quelcom posant-hi metzina' f. 5v; cast.: *dar a beber noncoña* f. 7v.

- empastar* v. tr. 'tancar bé la olla amb pasta que es posa entre la olla i la cuberta' *empasta* imperat. fol. 29v; cast.: *atapar* inf. f. 34.
- emperador* s. m. 'peix-espasa, de l'espècie *Xiphias gladius*' f. 42v; cast.: *emperador* f. 58v.
- emperador, salsa de l'* ~ 'salsa de fetges de gallines, ametlles i ous' f. 40; cast.: *salsa de emperador* f. 56.
- enffos* s. m. 'peix de la família dels pèrcids (*Epinephelus gigas Brünn*)' *enifos* f. 44v; cast.:
- esbromadora* s. f. 'instrument semblant a una cullera rodona amb foradins, que serveix per a esbromar el brou, el vi etc.», f. 34v; cast.: *empumadera* f. 48.
- esbromar* v. tr. 'llevar la broma o escuma' *esbroma* imperat. f. 32v; cast.: *despumar* inf. f. 45v.
- escolar* v. tr. 'fer sortir un líquid d'allà on és contingut, fent-lo anar per un conducte a una altra part' *escola* imperat. f. 54v; cast.: *colar* inf. f. 70v.
- escorjeno* s. m. 'escòrpora (*Scorpaena scrofa*)' f. 48; cast.: *escorjeno* f. 64.
- espalmador* s. m. 'raspall' f. 7; cast.:
- espingola* s. f. 'costella' *espingoles* f. 3v; cast.: *costillas* f. 4v.
- estrijol* s. m. 'raspall de ferro, fixat a un mànec de fusta, que serveix per a netejar el pèl dels cavalls' f. 8; cast.:
- estrijol* s. m. 'remenador' f. 23; cast.: *haravillo* f. 31.
- estrijolar* v. tr. 'remenar' *estrijola* 3 pres. ind. f. 18v; cast.: *tornear con un haravillo* f. 25.
- estubar* v. tr. 'donar un bany de vapor' a) f. 10, b) *stovar* inf. f. 37; cast.: a) *sudar* inf. f. 14, b) *estovar* inf. f. 53.
- expertament* adv. 'ràpidament, de manera pràctica i segura' *espertament* f. 0; cast.: *desembueltamente* f. 2v.
- farra* s. f. 'menjar de farina' f. 53v; cast.: *farro* f. 70, vegeu nota al cap. 225.
- fendre* v. tr. 'partir' f. 2v; cast.: *partir* f. 4.
- flor de macis* s. f. 'superfície de la nou moscada (*Miristica officinalis*)' f. 8v; cast.: *flor de macis* f. 12v.
- fortor* s. f. 'intensitat del sabor' f. 20 v.; cast.: *fortaleza* f. 27v.
- fofja* s. f. 'ocell de plomes negres freqüent a la vora dels llacs (*Fulica atra*)' *fofges* f. 226 cast.: *ànades salvajes que en Valencia llaman fofjas* f. 30.
- francesa, salsa* ~ 'salsa d'ametlles, pinyons, suc de magranes i espècies' f. 22; cast.: *salsa francesa* f. 29v.
- freixurat* s. m. 'menjar a base de freixures' *freixurat* f. 12; cast.: *frexurate que es potaje de assadura* f. 17v.
- galantina, salsa* 'menjar a base de pomes' f. 56v; cast.: *salsa gualatina* f. 73v, vegeu nota al cap. 147.
- gallart* adv. 'de bona manera' f. 33; cast.:
- ganyiveta* s. f. 'ganyivet gran' f. 4v; cast.: *cuchillos* f. 6v.
- garangal* s. f. 'rizoma de diferents lantes zingiberàcies d'origen oriental (especialment *Alpinia officinarum*)' a) f. 9, b) f. 16v, c) *galangal* f. 41, cast.: a) *galangal* f. 13, b) *garangal* f. 23, c) *galangal* f. 57v.
- garbia* s. f. 'menjar de borrotjes, bledes, formatge i ous' *garbies* f. 34v; cast.: *garbias* f. 48, vegeu nota al cap. 143.
- giladea* s. f. 'gelatina' f. 16v; cast.: *giladea que se dize gelatina* f. 22v.
- ginestada* s. f. 'salsa de llet, farina d'arròs, espècies, figues, pinyons, panses, dàtils i rovells d'ou' *genestada* f. 15; cast.: *ginestada* f. 21.

- giroflina* s. f. 'salsa de melses, pa i ous' f. 26; cast.: *salsa giroflina* f. 38, vegeu nota al cap. 108.
- granada, salsa* ~ 'salsa de fetges de gallines, rovells d'ous i espècies' f. 27v; cast.: *salsa granada* f. 39v.
- gratonada* s. f. 'guisat de gallines, brou, ous, ametlles i espècies' f. 12v; cast.: *gratonada* f. 18v.
- grenyó* s. m. 'grans de forment bullits' a) *grenyons* f. 54v, b) *granyons* f. 57; cast.: a) *grañones* f. 71, b) id. f. 72v.
- gresal* s. m. 'plat profund' f. 16; cast.: *aljafana o plato hondo* f. 22v.
- grossal* adj. 'de mena més grossa que altres coses ordinàries de la mateixa espècie' a) f. 28v, b) f. 28v; cast.: a) *grueso* f. 40v, b) *grossal o candial* f. 40v.
- haver carc* v. + s. 'haver càrrec' *ha carc* 3 pres. ind. f. 6v; cast.: *tiene cargo* 3 pres. ind. f. 9.
- ita* s. 'nom d'un os' f. 2v; cast.: *yra* f. 4, vegeu nota al cap. 6.
- jota* s. f. 'menjar de bledes' f. 40; cast.: *jota* f. 56, vegeu nota al cap. 167.
- julivertada* s. f. 'salsa de julivert' f. *solivertada* 38v; cast.: *perexilada* f. 54.
- junglada* s. f. 'menjar de llebre mig cuit i mig rostit' f. 18v; cast.: *junglada* f. 25.
- jusell* s. m. 'menja de brou, formatge i ous' f. 24; cast.: *jusello* f. 32, vegeu nota al cap. 97.
- justar* v. tr. 'ajuntar, reunir' *justat* p. p. f. 34; cast.: *mezclado* p. p. f. 47v.
- llampresa* s. f. 'peix gros del gènere *Petromyzon* del qual n'hi ha una espècie marina (*Petromyzon marinus*) de color groc verdós jaspiat de negre, i una de riu (*Petromyzon fluviatilis*)' *lampresa* f. 41; cast.: *lamprea* f. 57.
- llampuga* s. f. 'peix teleosti que es fa de 30 centímetres a un metre de llarg i es blau argentat per damunt amb taques de blau fosc i pel ventre és d'un groc llimona pigat de blau clar, és de l'espècie *Coryphaene hippurus*' *lampuga* f. 51; cast.: *lampuga* f. 67.
- llarder* adj. 'propi del llard' *larder* f. 36v; cast.: *lardero* f. 52.
- llauna* s. f. 'llesca' *launes* f. 3; cast.: *tajadas* f. 5, vegeu nota al cap. 8.
- llimó* s. m. 'llimona' *limons* f. 11; cast.: *limones* f. 16v.
- llisa, salsa* = 'salsa d'una superfície tota igual i suau' *salsa lisa* f. 27v; cast.: *salsa lisa* f. 39v.
- llonza* s. f. 'tallada de carn adherida a una costella falsa' a) *lonza* f. 2v, b) *lonzes* f. 39v; cast.: a) *lomo* f. 4v, b) *hijadas* f. 55v.
- llop* s. m. 'peix de l'espècie *Labrax lupus* i *Labrax punctatus*' *lop* f. 49v; cast.: *lobo* f. 65.
- madama, broet de* ~ 'guisat d'ametlles, pinyons, brou, ous i espècies' f. 21; cast.: *broete de madama* f. 28.
- malgilana* s. f. 'moraduix' f. 48v; cast.: *malgilana* f. 64v, vegeu notes als cap. 206 i 45.
- malvasia* s. f. 'raïm blanc i molt dolç, del qual es fa un vi de molta graduació i aromàtic' *malvesia* f. 27; cast.: *malvasia* f. 39.
- marva* s. f. 'nom d'una varietat de vi' f. 27; cast.: *vino de San Martín* f. 39.
- maurar* v. tr. 'remoure una cosa amb premudes repetides' *maura* imperat. f. 32v; cast.: *sovar...* y *amassar* inf. f. 46.
- melat* adj. 'dolç com la mel' *melades* f. 25; cast.: *melados* f. 36.
- menador* s. m. 'borsa o bastó amb què es remena una cosa' f. 9v; cast.: *palo* f. 12v.

- meritoc* s. m. 'potatge d'ametlles, brou, sucre i sàlvia' a) *meritoch* f. 16v, b) id. f. 56; cast.: a) *merritoch* f. 23, b) *nerricoque* f. 73, vegeu nota al cap. 63.
- merluça* s. f. 'lluç (*Merlucius esculentus*)' a) f. 51v, b) f. 51v, c) f. 52; cast.: a) *merluça que es pescado cecial* f. 67v, b) *pescada cecial* f. 67v, c) *pescada* f. 68, vegeu nota al cap. 219.
- metgina* s. f. 'substància verinosa preparada' *metgines* f. 5; cast.: *migres*: vegeu *mirraust* i nota al cap. 32.
- mirraust* s. m. 'salsa d'ametlles, brou i pa, canyella i sucre on es met el menjar mig rostit per coure'l del tot' a) f. 9, b) *miraust* f. 38; cast.: a) *mirrauste* f. 13v, b) id. f. 53v, vegeu nota al cap. 32.
- modorria* s. f. 'qualitat de modorro, feta pròpia de modorros' f. 4; cast.: *mordre* v. tr. 'mossegar' *morda* 3 pres. subj. f. 46; cast.: *muerda* 3 pres. subj. f. 62.
- morisca* adj. 'propi dels moros' f. 18; cast.: *morisca* f. 24v.
- morterol* s. m. 'vianda composta de carn capolada o esclafada en el morter, i de greix de gallina o de porc' f. 13; cast.: *morteruelo* f. 18v.
- moscada, nou* ~ 'nou moscada' a) *nou moscada* f. 38v, b) id. f. 39; cast.: a) *nuez noscada* f. 54, b) *noscada* f. 55.
- mosteli, sàndal blanc* ~ 'qualitat de sàndal' *sàndils blancs mostalins* f. 33; cast.:
- mulla* s. f. 'porció de carn d'un animal compresa entre les costelles i l'os, o que penja lateralment i és més grassa i sabrosa que la resta' a) f. 19v, b) *mulles* f. 17v; cast.: a) *falda* f. 26, b) *halda* f. 23v.
- nerricoc* s. m. 'guisat de carn de moltó amb una salsa de herbes, fetge de gallina i ous' *nerricoch* f. 21; cast.: *nerricoque* f. 27v, vegeu nota al cap.
- orat, -ada, tornar* ~ 'tornar-se boig' f. 29; cast.: *perder el seso y juicio* f. 42.
- ordiat* s. m. 'menjar a base d'ordi' f. 28v; cast.: *ordiate* f. 40.
- orenga* s. f. 'planta labiada de l'espècie *Origanum vulgare*' f. 21; cast.: *orégano* f. 28.
- oruga* s. f. 'menjar de l'eruca sativa barrejada amb mel, vinagre i pa torrat' f. 31v; cast.: *oruga* f. 49v.
- os tendrí* 'os petit i bla' *ossos tendirns* f. 3v; cast.: *ternillas y huessos tiernos* f. 4v.
- palaaia* s. f. 'peix pla semblant al llenguado (*Pleuronectes citharus*)' *palaya* f. 51; cast.: *palaya* f. 67.
- palamida* s. f. 'espècie de peix' f. 44v; cast.: *palamida* f. 60, vegeu nota al cap. 186.
- pallora* s. f. 'membrana exterior o coberta prima de certs fruits com ametlles cebes, raïms, etc.' f. 28v; cast.: *hollejo* f. 40v.
- panada* s. f. 'pasta cuita de farina en forma d'una capsa farcida de carn, de peix o de verdura' a) f. 30v, b) *panades* f. 17v; cast.: a) *empanada* f. 43v, b) *pasteles* f. 24.
- Paradisi, grana* ~ 'cardamom (*Elettaria cardamomum*)' f. 22v; cast.: *granos de parayso* f. 30v, vegeu nota al cap. 89.
- Paternòster* s. m. 'Parenostre' f. 16; cast.: *Pater noster* f. 22, vegeu nota al cap.
- pebre llong* s. m. 'fruit d'una planta semblant a la pebrera però de forma llargueruda' f. 9; cast.: *pimienta luenga* f. 13.
- pembre* v. tr. 'prémer, pitjar' f. 20v; cast.: *apretando* ger. f. 27v.

- sòl* s. m. 'fons d'un receptacle' f. 25; cast.: *suelo* f. 33v.
- solsit* s. m. 'brou de carn amb espècies' a) f. 29v, b) *solsic* f. 36; cast.: *solsido* f. 34, b).
- sorra* s. f. 'cadascun dels costats del ventre de la tonyina' a) f. 52, b) f. 52; cast.: a) *toñyina de la yjada que dizen sorra en Valencia* f. 68, b) *yjada del atún* f. 68.
- sostre* s. m. 'capa, tongada' f. 30; cast.: *lecho* f. 43.
- sutzemat* s. f. 'brutícia' f. 19v; cast.: *suziedad* f. 26.
- tellina* s. f. 'espècia de mollusc marí bivalve (*Donax*)' *tellines* f. 50v; cast.: *tallinas* f. 66v.
- test*, -a adj. 'dret i rígid' *testa* f. 33; cast.: *tiesta* f. 47.
- tòfera* s. f. 'tòfona, bolet carnós, tuberós i saborós, que es fa sota terra' *tòferes* f. 36v; cast.: *tóferas o criadas de tierra o turmas* f. 52v.
- torcaboques* s. m. 'tovallo' f. 6; cast.: *paños de mesa* f. 8v.
- treballa* s. f. 'salsa blanca per a oques' f. 39v; cast.: *treballa* f. 55, vegeu nota al cap. 164.
- trinxant* s. m. 'el qui serva i trinxa la vianda a la taula d'un senyor' f. 4; cast.: *trinchante* f. 6.
- tudonera* s. f. 'plat per servir tudons' *tudoneras* f. 3v; cast.: *platos hondos* f. 5v.
- velladí* adj. 'corrent, vulgar' *velladís* f. 8v; cast.: *fino* f. 12v.
- veral* s. m. 'verat (*Scomber colias*)' *varrals* f. 50v; cast.: *variables* f. 66v.
- verins* s. m. 'vernís, substància que, estesa sobre un menjar, forma una capa llustrosa' f. 21v; cost.: *verines* f. 28v, vegeu nota al cap. 83.
- verjús* vegeu *berjús*.
- vinagrea* s. f. 'salsa de vinagre, vi cebes i fetges' f. 14v; cast.: *vinagrea que es hígado adobado* f. 20v.
- vot* s. m. 'prometença que hom fa a Déu, si obté el que demana' f. 4; cast.:
- xinxanella* s. f. 'pasta cuita que's serveix amb formatge ratllat' *xinxanellas* f. 31; cast.: *xinxanella* f. 43v.